

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЕФЕКТИВНОГО ЗАСОБУ ПРИ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ДОМАШНІХ ЗАВДАНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Тетяна Федій,
вчитель-логопед логопедичного пункту №15 управління освіти
Департаменту освіти Полтавської міської ради
E-mail: fedyi.tanya@ukr.net

Сучасна логопедична практика невід'ємно пов'язана з цифровими технологіями, що відкривають нові можливості для ефективного навчання та корекції мовленнєвих порушень у дітей (О. Бондаренко, О. Корольова, Л. Шульга та інші). Протягом останнього десятиріччя спостерігається стійка тенденція, коли практичного досвіду вчителя-логопеда та досконалого володіння ним методикою корекції мовлення недостатньо для досягнення поаноцінного успішного результату. Разом з цим, кожен учасник освітнього процесу зіштовхується зі значними труднощами, пов'язаними із навчанням в умовах воєнного стану. Зважаючи на це, особливої уваги потребує взаємодія між вчителем та батьками, адже саме спільна робота забезпечує сталі результати. У цьому контексті комп'ютерні технології стають потужним інструментом підтримки, зворотного зв'язку та мотивації.

Дослідження І. Капінос, Т. Котик, Н. Мищенко, Ю. Рібцун, С. Савченко, Г. Чепурної свідчать, що успішність логопедичного втручання значною мірою залежить саме від активної та свідомої участі батьків у процесі корекції [1]. Це обумовлено насамперед наступними факторами:

- родина – єдиний і природний простір, що оточує дитину від народження та найбільше впливає на її розвиток;
- думка батьків є найбільш авторитетною для дитини;

- сім'я в процесі щоденного живого, безпосереднього спілкування з дитиною мають можливість закріплювати сформовані на логопедичних заняттях навички [7].

Як відомо, для налагодження ефективної взаємодії з родиною учитель-логопед, перш за все, повинен зосередити увагу батьків на важливості закріплення набутих мовленнєвих умінь та навичок у домашніх умовах, пояснити мету та способи виконання домашніх завдань.

Зважаючи на сучасні реалії, зумовлені воєнним станом в Україні, реалізувати забезпечення безперервної взаємодії між вчителем-логопедом та батьками у зручній та безпечній формі якнайкраще допомагають комп'ютерні технології. Адже вони дозволяють організувати співпрацю з родиною дитини навіть у випадках тривалих повітряних тривог або перебування у сховищах, коли фізична присутність неможлива, але є змога підключитися до мережі через смартфон. Варто виділити основні способи їх використання у роботі з батьками дітей, що мають порушення:

- онлайн-зустрічі з допомогою відеозв'язку (Zoom, Google Meet) для оперативного проведення консультацій, демонстрації методики та техніки виконання вправ, корекції помилок у реальному часі;
- цифрові платформи (Google Classroom, Padlet) для розміщення завдань, презентацій, відеоінструкцій;
- мобільні застосунки (ігри, презентації) як інтерактивні інструменти для самостійної роботи дитини під наглядом батьків;
- комунікаційні сервіси (Viber, Telegram) для отримання зворотного зв'язку у вигляді обміну повідомленнями, фото- та відеоматеріалами;
- онлайн-щоденники (Google Forms, Seesaw) для моніторингу виконання завдань та фіксації результатів [2].

Залучення батьків до логопедичної роботи через онлайн-засоби сприяє забезпеченню безперервності у розвитку мовлення дитини. Таким чином, вчитель-логопед може постійно підтримувати зв'язок навіть з тими

сім'ями, які потрапили у складні життєві обставини і змушені були евакуюватися та змінити місце проживання.

У цілому сучасні комп'ютерні технології відкривають широкі можливості для вчителя-логопеда не лише під час консультування чи проведення занять, а й при підготовці домашнього завдання. Однією з таких переваг є використання хмарних технологій (Google Drive), що забезпечують зберігання матеріалів та доступ до них у будь-якому місці й у будь-який час як для вчителя, так і для батьків дитини. Педагогу достатньо лише завантажити потрібний файл до «хмари» та надати батькам посилання на нього [5].

Нині все актуальнішим є створення завдань у вигляді QR-коду (Quick Response Code) – двовимірного штрихкоду, який містить посилання на цифрові ресурси: сайт, відео, PDF-файл, додаток. Слід зазначити переваги цієї програми у логопедичній практиці:

- економія часу та коштів: вчитель за лічені хвилини може створити QR-код, надіслати через месенджер або роздрукувати та вклеїти у зошит;
- швидкий доступ: батьки або діти можуть миттєво відкрити вправу або відео зі смартфона, не вводячи довгі адреси;
- підвищення інтересу: діти охоче використовують смартфони для сканування QR-кодів, що робить заняття інтерактивними;
- безпечний контент: QR веде безпосередньо до перевіреного ресурсу;
- поліфункціональність завдань: вчитель-логопед під виглядом QR-коду може залишити посилання на інтерактивну гру, аркуш із вправою, відео з мережі Інтернет або власний запис короткого відео з інструкціями до домашніх завдань.

Під час використання комп'ютерних технологій вчитель-логопед постійно веде пошук та створення практичного матеріалу (презентацій, онлайн-гри, практичних завдань) для роботи з дітьми. Така робота вимагає нового підходу, значних зусиль, терпіння, гнучкості та системності. У даний час інтернет-простір пропонує велику кількість

ресурсів для створення своїх напрацювань. Зокрема, на допомогу педагогу приходять платформи Learning Apps, Kahoot, WordWall, де вчитель може самостійно швидко створити або підібрати варіанти інтерактивних завдань для формування правильної звуковимови, розвитку фонематичних процесів, збагачення лексико-граматичної будови, вдосконалення зв'язного мовлення та навчання грамоти [6].

Комп'ютерні технології забезпечують перехід від співпраці з дитиною на рівні суб'єктивних відчуттів до процесу взаємодії на основі більш об'єктивних засобів логокорекції. Саме використання інтерактивних завдання у вигляді ігор та презентацій, які підвищують мотивацію до навчання та сприяють досягненню результатів за короткі терміни є нині перспективним напрямком під час організації корекційного процесу в домашніх умовах. Ці ігри прийшли на зміну одноманітним завданням, які швидко набридали дитині, адже були спрямовані на монотонне багаторазе повторення за дорослим слів, складів та речень або промовляння назв статичних картинок [4].

Останні дослідження О. Качуровської, О. Ласточкиної, Л. Мацук підкреслюють важливість використання інтерактивних додатків та програм вдома. Так, вчені довели, що візуально привабливі завдання здатні оживити важкий і тривалий корекційний процес за рахунок новизни, реалістичності і динамічності зображення, використання анімованих зображень, відео- матеріалів, аудіозаписів та викликати у дітей бажання займатися. У ході виконання завдання дитина не лише опановує для себе нові навички роботи з гаджетом, а й відчуває себе активним учасником гри та добре усвідомлює свою роль у ній [3]. Використання яскравого наочного матеріалу та сюрпризних моментів стимулює пізнавальну активність. А можливість самостійно натискати на потрібний елемент сприяє розвитку орієнтації в просторі. Додатковим ефективним елементом, що позитивно впливає на корекційний процес є схвалення не тільки від дорослого, а й із комп'ютера у вигляді картинок-призів із

звуковим супроводом. Окрім цього, багато якісних ресурсів є безкоштовними, а деякі програми фіксують прогрес дитини та дозволяють вчителю-логопеду контролювати результати. Домашнє завдання у вигляді інтерактивних ігор можна виконувати в будь-який зручний час, не виходячи з дому. При цьому, завдяки широким мультимедійним та ігровим можливостям, дитина цілковито у нього занурюється та підсвідомо засвоювати потрібний мовленнєвий матеріал.

Проте, варто пам'ятати, що під час проведення інтерактивних вправ доречно забезпечити постійний батьківський супровід. Це допоможе дорослим підтримати емоційний контакт з дитиною та вчасно усунути технічні проблеми з гаджетом або інтернетом, у разі їх раптового виникнення. Крім того, дитині може знадобитися чітка інструкція до гри та регулярний контроль. Без підтримки дорослого вона може не засвоїти матеріал, а через низький рівень самоконтролю – перемикатися на інші розважальні додатки.

Цифрові інструменти є ефективним засобом індивідуалізації логопедичної роботи. Тому вчитель-логопед під час їх застосування повинен враховувати тип мовленнєвого порушення, етап його корекції, а також особистісні індивідуально-типологічні та вікові особливості дитини. З обережністю варто надавати доступ до ігор батькам дітей, які мають невротичні розлади, судомні реакції, порушення зору, щоб не спровокувати погіршення стану здоров'я [5]. Особливу увагу варто приділити дотриманню санітарно-гігієнічних вимог, бо тривале сидіння за екраном спричиняє втому і знижує концентрацію уваги. Загальновідомо, що оптимально рекомендована для виконання домашніх занять на комп'ютері є перша половина дня, друга – допустима. Робота з гаджетом має бути суворо дозованою (5-15 хв.) та з перервами для проведення спеціальних вправ з метою профілактики зорової перевтоми [4].

Отже, використання комп'ютерних технологій у логопедичній практиці під час війни значно підвищує ефективність взаємодії з батьками,

робить процес виконання домашніх завдань більш організованим, цікавим і результативним. Уміння вчителя-логопеда доцільно інтегрувати цифрові інструменти у свою діяльність є важливою умовою сучасної корекційної роботи з дітьми, що мають порушення мовлення та постійно перебувають у стані напруги та невизначеності.

Список використаних джерел:

1. Іванченко А.С. Філософсько-педагогічні засади використання комп'ютерних технологій під час корекційної роботи з дітьми з порушеннями мовлення. «Young Scientist». 2023. Вип. 6 (118). С. 37-41.
2. Король А.В. Дистанційно-інтерактивні форми взаємодії логопеда з педагогами та батьками як умова підвищення результативності корекційно-розвиткового процесу. Молодий вчений. 2018. Вип. 5.2 (57.2). С. 54–57.
3. Ласточкина О.В. Сучасні програмові розробки, що використовуються на різних етапах логопедичного впливу. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. 2019. Вип. №2 (18). С.138-144
4. Манько Н.В. Методичні засади використання комп'ютерних технологій у логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку. С.150-153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2011_18_40
5. Мацук Л. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в забезпеченні якості професійної підготовки майбутніх учителів-логопедів. Освітній простір України. 2018. Вип. № 14. С. 197–203.
6. Савченко С. А. Інтерактивні технології в логопедії. – Одеса: Південноукраїнський педагогічний університет, 2022.
7. Рібцун Ю. В. Співпраця вчителя-логопеда з батьками. Дефектологія. Особлива дитина: навчання та виховання. 2011. Вип. № 1. С. 33-37.